

Comentaris i propostes en relació amb el Ple extraordinari del Parlament sobre la pobresa i les desigualtats

1. INTRODUCCIÓ

Després de valorar en la darrera reunió del CAPSIF, el 21 de març, el darrer Ple extraordinari del Parlament sobre la pobresa i les desigualtats, hem cregut que havíem de fer arribar al Govern la nostra opinió i les nostres reflexions.

En primer lloc, volem expressar la importància que representa que el Parlament de Catalunya hagi decidit tractar el tema de la pobresa en una sessió extraordinària, ja que és l'eix central de les problemàtiques socials del nostre país, que exigeix solucions polítiques urgents per evitar l'increment de les desigualtats i afavorir la cohesió i la pau social.

Tanmateix, els membres del CAPSIF manifesten un sentiment de descontent, decepció i enuig en relació amb els resultats. Aquests no es corresponen amb les expectatives que vàrem disposar en aquesta sessió. Creiem que es va desaprofitar per part de tothom una gran ocasió, que era molt important per a tota la ciutadania, que és al capdavant a qui representa el Parlament. Uns, interessats a desqualificar l'acció de Govern, i aquest, preocupat per explicar el que fa. Ningú fou capaç de trobar l'espai on confluir noves propostes tal com la situació de pobresa exigia.

Les formacions polítiques van prioritzar els seus interessos, i no van estar a l'altura de la magnitud del problema, que demanava superar plantejaments partidistes amb la finalitat d'aconseguir un acord general per lluitar contra la pobresa, i per a la cohesió de la nostra societat. Davant els fets extraordinaris que estem vivint era necessari arribar a un consens social i polític per concretar noves mesures, també extraordinàries, que responguin als greus problemes socials que s'estan enquistant. Enfront d'aquesta exigència, la resposta de la nostra màxima institució representativa va ser incerta i fins i tot banal, tenint en compte el patiment que està experimentant una part important de la ciutadania.

El debat va concloure amb un seguit de resolucions, amb majories fragmentades, que de cap manera comportaran el gir necessari que moltes entitats demanaven, i que el mateix CAPSIF ha tingut ocasió d'expressar repetides vegades al demanar un canvi en la trajectòria de les polítiques del Govern per garantir els drets subjectius de la ciutadania, i cercar noves maneres d'atendre les preemptòries necessitats de tantes persones.

Malauradament, les grans potencialitats d'un futur **Pacte contra la pobresa i les desigualtats** no es van valorar perquè es van prioritzar les posicions més particulars i específiques de cada formació política. Aquesta circumstància ens porta a témer que aquest document ha quedat contaminat i té un elevat risc de morir abans de néixer.

2. VALORACIÓ DE LES RESOLUCIONS

Pel que fa a les resolucions, el CAPSIF, tot i lamentar la manca d'acords i consensos amplis, considera positives les mesures que contemplen la majoria de qüestions relacionades amb la pobresa. Considerem, però, que moltes d'aquestes ja existien, i que d'altres es descriuen amb una gran ambigüitat i sense quantificar-ne els costos ni concretar-ne el finançament per assegurar la seva eficàcia. Tanmateix, es valora favorablement que en algunes de les resolucions es fixi un termini curt per a la seva execució, que suposa l'establiment prioritari de l'acció a fer, i que facilitarà el seguiment del seu compliment.

D'altra banda, algunes de les resolucions es refereixen a la creació o enfortiment de petites ajudes. Des del CAPSIF hem defensat la compactació de les ajudes perquè realment siguin una aportació important i fonamental per a les persones i famílies, i permetin, alhora, un estalvi en els costos econòmics i personals de la gestió. Confiam que el mapa de prestacions que actualment la Generalitat està fent serà un primer pas per assolir aviat aquest objectiu. En aquest sentit, caldria situar en el centre del debat la renda garantida de ciutadania, a la qual es refereixen diverses resolucions. Considerem que aquesta renda complementaria el sistema de protecció social i permetria la reducció significativa de les taxes de pobresa.

En tot cas, constatem que en el debat parlamentari no es va prendre suficientment en consideració el paper dels governs locals, especialment dels ajuntaments i consells comarcals, que han esmerçat grans esforços en aquesta lluita contra la pobresa.

2.1. Compliment de les resolucions aprovades

A continuació destaquem alguns dels aspectes de les resolucions que són d'urgent aplicació, i en recomanariem l'immediat compliment:

Ens plantegem que en aquests moments, davant el patiment de moltes persones, seria convenient iniciar un treball de llarg recorregut, sense pressa però sense dilació, que trobi el consens parlamentari i on participi el Govern –en els seus diferents nivells- i tota la societat per redactar de bell nou **un Pacte on es recullin els continguts de les resolucions aprovades**. Com diu la **resolució 1** cal concretar el compromís de fixar objectius quantificats, clars i innovadors, segons l'Estratègia 2020, a curt, mitjà i llarg termini, i fer així un pressupost per a 4 exercicis, on es defineixi l'atenció integral a la persona amb el consegüent obligat treball transversal interdepartamental amb la clarificació dels recursos que aporta cada departament, amb una única i clara coordinació, que inclogui la determinació dels instruments d'avaluació i control que permetin anualment tenir un major coneixement de la pobresa en valors absoluts i relatius, amb la desagregació territorial corresponent.

En referència a la **resolució 2**, que defensa la redistribució de la riquesa, implica un canvi en les polítiques fiscals i de rendes. Valorem positivament que s'insti el Govern perquè aquest assumeixi la demanda del Parlament d'impulsar la tramitació

parlamentària de la ILP de la Renda garantida de ciutadania, però considerem que l'aprovació de la llei pot comportar un període llarg de temps que avui no és possible esperar, i, per tant, entenem que aquesta proposta s'emmarca en una temporalització a llarg termini, la qual cosa ens obliga a trobar una alternativa immediata que es podria canalitzar per mitjà de la RMI, citada en aquesta mateixa resolució. Aquest programa hauria de complir i ampliar les modificacions que es plantegen en dita resolució a fi d'aconseguir major flexibilitat i complementaritat entre l'ocupació i la prestació, agilitar el procediment amb un sistema d'informació únic, i assumir el compromís temporal, conjuntural i extraordinari de garantir uns mínims ingressos a la ciutadania, mentre no s'hagi aprovat un altre tipus de prestació garantista. La RMI hauria de tornar a ser, encara que sigui temporalment, el recurs últim per a tota la població que no disposa de cap recurs, i en conseqüència, no hauria de tenir cap limitació pressupostària com pateix actualment, i hauria de recuperar les condicions anteriors al Decret d'agost de 2011 que permetia un accés molt més fàcil i ampli.

Respecte a la **resolució 3**, que planteja mesures d'accés al treball com a instrument bàsic d'inclusió social, pensem que el seu contingut reflecteix la manca actual de recursos, i la majoria de propostes són iniciatives que dubtem que puguin tenir la capacitat transformadora que es necessita, ja que es contempen en bona part les mesures de sempre, que han demostrat la seva feblesa en l'actual situació del mercat laboral.

Aplaudim que en la **resolució 4**, entre les diferents propostes, es prengui el compromís que en 6 mesos es farà la **reforma legislativa sobre l'habitatge protegit** que permeti potenciar un parc d'habitatge social suficient, i que al final d'aquest any 2014 s'hagi creat el Fons Social d'habitatge procedent d'immobles no ocupats i de la Sareb. És urgent evitar que l'habitatge sigui clarament un factor d'exclusió.

Sobre l'accés de primera necessitat que aborda la **resolució 5**, creiem que és clau incrementar i quantificar aquesta ampliació de recursos als ens locals, que són els que estan donant una major resposta a les necessitats emergents. I per tant, el Govern hauria de dur a terme amb màxima urgència aquest increment econòmic als municipis. En aquest apartat també considerem molt important aprovar en màxim 6 mesos la cartera de Serveis Socials, no només per introduir el dret a l'alimentació, sinó per finalitzar un procés que s'ha eternitzat incomprensiblement.

En relació amb la pobresa energètica, es parla d'un nou decret per allargar el període per fer front a la despesa corresponent, la qual cosa ens sembla del tot insuficient davant la situació d'algunes famílies que mai podran abonar aquestes quanties. Creiem que el Govern, més enllà de disposar d'un fons per cobrir necessitats d'urgència social, hauria de negociar amb les companyies distribuïdores que, sota el principi de la responsabilitat social corporativa, acceptessin l'ajornament i la condonació total o parcial del deute d'aquelles persones de les quals els Serveis Socials haurien d'avaluar la seva incapacitat econòmica per abonar aquesta despesa.

La **resolució 6** ens parla de la prevenció de riscos en salut. Ens sembla urgent un programa contra la malnutrició infantil, alhora que és necessari, com el text indica,

prestar especial atenció, en el marc del Pla interdepartamental de salut pública, a les persones més vulnerables.

La **resolució 7**, en relació amb la pobresa infantil, proposa garantir un nivell bàsic de benestar amb una intervenció integral a la família, per la qual cosa el Govern haurà d'incrementar els recursos, i finalitzar urgentment el desplegament de la Llei 14/2010, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, fent front a tota necessitat d'alimentació, esbarjo, cura i atenció de l'infant.

Segons la **resolució 8**, el Govern haurà de modificar les polítiques restrictives de beques, i ajuts per als estudis superiors, i treballar de forma immediata per resoldre la qüestió de la dramàtica situació de l'atur juvenil, que és una de les causes que la pobresa no disminueixi, sinó ans al contrari, ens dona una perspectiva d'increment.

Entre les propostes que es fan en la **resolució 9**, destacaríem que no s'aborda amb valentia la nova Llei catalana de l'autonomia personal, que hauria de presentar-se al Parlament per a la seva tramitació i aprovació en un termini de temps no excessiu. Som conscients que no és una mesura específica per a la lluita contra la pobresa, sinó que té una dimensió legislativa molt més àmplia, però afecta de manera més punyent les persones amb poc recursos. Així mateix, considerem que s'hauria de resoldre de forma immediata l'accés a les prestacions econòmiques vinculades a l'atenció residencial per a les persones en situació de dependència, l'ampliació de convenis de col·laboració amb les entitats de titularitat privada per respondre a la demanda avui no atesa des de la xarxa pública.

I per últim en la **resolució 10** es parla del dret a la mobilitat, i considerem que cal complir el que es proposa per tal d'evitar que aquest sigui un element que incrementi la pobresa i major vulnerabilitat.

En relació amb les altres resolucions aprovades, creiem molt convenient agilitar un sistema d'història social compartida que ja fa molts anys que es reclama, i que permetrà unificar la informació sobre la trajectòria de vida de cadascú, amb la qual cosa es podrà millorar l'atenció a les persones i optimitzar la gestió dels casos reduint-ne el cost.

Ens sembla urgent, com assenyala la **modificació 2.2**, portar a terme unes reformes fiscals que facin més equitativa la nostra societat i incrementin la progressivitat fiscal. La revisió del nostre sistema fiscal, així com un major control de l'economia submergida, són mesures necessàries si veritablement es vol enfortir les polítiques socials contra la pobresa i les desigualtats.

3. CONSIDERACIONS FINALS I PRIORITATS

No volem deixar d'esmentar que som conscients de les dificultats econòmiques del Govern per introduir en l'agenda política aquests compromisos, amb uns pressupostos que prioritzin allò que no es pot deixar de fer, i, per altra banda, creiem que cal identificar noves mesures econòmiques que permetin l'increment dels recursos

necessaris, que haurien de calcular la seva quantia i el temps que caldria mantenir aquest major i extraordinari esforç econòmic. El CAPSIF proposa al Govern la possibilitat d'estudiar amb el CAREC aquestes dades, i analitzar quines alternatives poden proporcionar-nos aquests nous ingressos necessaris per finançar l'aplicació de les resolucions i mesures extraordinàries durant el 2014 i el 2015. Creiem que els dos Consells haurien de reflexionar conjuntament sobre la redistribució dels recursos públics disponibles, les modificacions en l'actual sistema fiscal, les opcions d'un major control de l'economia submergida, i els acords amb el Govern central sobre la balança fiscal i el deute perquè sigui possible, de forma conjuntural, un nou acord d'Estat per lluitar contra la pobresa.

Per acabar, volem deixar palès que, malgrat aquest sentiment decebedor, creiem que no tot està perdut, i aquesta experiència pot servir per evitar els mateixos errors en el futur. La pobresa ens continua interpel·lant, perquè és molt més incisiva que els discursos, ja que es tracta del patiment de les persones, i, en conseqüència, el Govern i la classe política haurien d'identificar i potenciar urgentment nous instruments per lluitar contra aquesta greu realitat a l'espera que en un termini raonable es pugui disposar del pacte a què hem fet referència. Creiem que aquest canvi d'actitud és obligat per esmenar la pèrdua de reconeixement que ha patit la classe política per part de la societat.

De les resolucions pactades en l'esmentat ple, s'haurien de crear els mecanismes que els donin viabilitat i concreció per al seu estricte compliment en el termini i en les accions fixades, i que es pugui fer el corresponent seguiment i avaluació a fi d'evitar que quedin en l'oblit. En aquest sentit, el CAPSIF ja va fer la seva crida perquè no ens quedéssim contents amb la signatura de pactes, sinó que la gravetat del període que estem vivint és tan gran que calen mesures excepcionals i transformadores per a aquest moment excepcional que cal superar definitivament.

Voldríem recordar que, segons les darreres dades de l'IDESCAT, la pobresa abans de les transferències socials és del 44,8% i després d'aquestes és del 20,1%, la qual cosa vol dir que unes polítiques socials adequades ajudarien i podrien ser un bon instrument per disminuir la pobresa. Cal, doncs, pensar en accions urgents que de segur tindrien un impacte important en la lluita contra les desigualtats.

En definitiva, fruit dels debats en la sessió parlamentària i de les reflexions del CAPSIF, considerem prioritàries les qüestions següents:

- **La urgent l'aplicació de les resolucions acordades en el Ple parlamentari sobre la pobresa en el termini màxim de 6 mesos. La seva aplicació podrà pal·liar part dels dèficits que avui la població està patint.**
- **L'ampliació necessària, urgent i extraordinària de la RMI com a mesura conjuntural per recuperar el reconeixement del dret subjectiu, convertint aquest programa com a mitjà provisional, a l'espera que la Llei de renda garantida**

s'aprovi, per garantir sense demora una renda de subsistència a tots aquells que no disposin d'uns ingressos mínims.

- **La indefugible identificació de nous recursos per fer front a l'increment de despeses, tot i que caldrà estudiar-ne la quantia i el temps necessari de mantenir aquest major esforç econòmic. Creiem que és urgent prendre mesures diferents en la gestió econòmica del Govern de les que fins ara ha practicat, per perseguir el frau, realitzar una veritable contenció d'algunes despeses no urgents, i crear un fons d'inversió específic per a aquest objectiu que podria generar un sentiment de solidaritat entre la ciutadania.**
- **Tot i ser conscients de les enormes retallades pressupostàries estatals per a polítiques socials a Catalunya, que ja hem exposat en anteriors ocasions, considerem que els recursos hi són, i el que és necessari és canviar les prioritats de tota la societat, ja que tots som responsables. Només cal recordar l'import aplicat al rescat bancari, que supera àmpliament el destinat a la lluita contra la pobresa. És clar que cal modificar les prioritats a favor de les persones i no de les finances.**

Creiem, i així ho fem arribar al Govern amb la demanda que també ho faci arribar a tots els grups parlamentaris, que avui Catalunya necessita un gran pacte de lluita contra la pobresa i les desigualtats que superi tots els interessos particulars, polítics, i econòmics per aconseguir un país més lliure i més sobirà, i alhora més just i menys desigual.

No podem confiar ni esperar que, per si sol, el canvi del nostre context polític resoldrà aquest problema, és hora d'actuar i de prioritzar, i encara som a temps per lluitar contra la gran xacra que està destruint la societat justa i cohesionada que es mereix la ciutadania d'un país ric com el nostre. No es pot decebre a tot un poble en el moment històric que estem vivim, és necessari demostrar que el model de societat que desitgem en el nostre futur immediat anteposa les persones a qualsevol altre interès: **LES PERSONES HAN DE SER LA PRIMERA PRIORITAT** de les polítiques de tot bon govern.

CAPSIF

Barcelona, 4 d'abril de 2014